

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **E.**, bývajúceho v K., proti žalovanému **S.** so sídlom v K., IČO :X., zastúpeného Mgr. M., advokátom v K., **o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru a náhradu mzdy**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp.zn. 28 C 215/2008, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 16. decembra 2009, sp.zn. 5 Co 372/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 16. decembra 2009, sp.zn. 5 Co 372/2009 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II rozsudkom z 13. júla 2009, č. k. 28 C 215/2008-71 zamietol žalobu o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru zo dňa 13. novembra 2008 a náhrady mzdy za obdobie od 13. novembra 2008 do 5. mája 2009 vo výške 86 800 Sk s 8,5 % úrokom s omeškania od 26. februára 2009 do zaplatenia; žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej na účet jej zástupcu trovy konania 302,20 € do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Vychádzajúc z vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobca porušil pracovnú disciplínu závažným spôsobom - odmietnutím vykonania práce - zhotovenia a navarenia konzoly žalobcom na plynové kúrenie v dielni. Z hľadiska formálnych a obsahových náležitostí súd konštatoval, že okamžité skončenie pracovného pomeru bolo žalobcovi doručené do vlastných rúk v zákonnej dvojmesačnej lehote, bolo urobené v písomnej forme a skutkovo vymedzovalo jeho dôvod tak, aby ho nebolo možné zameniť s iným. Žalovaná nemala povinnosť okamžité skončenie pracovného pomeru prerokovať so zástupcami zamestnancov, pretože v čase doručenia okamžitého skončenia pracovného pomeru 13. novembra 2008 u nej nepôsobila odborová organizácia a zamestnanci žalovanej neboli zastúpení zamestnaneckou radou ani zamestnaneckým dôverníkom. Súd sa nestotožnil s námietkou žalobcu o nedostatočnom skutkovom vymedzení

a zameniteľnosti s iným dôvodom okamžitého skončenia pracovného pomeru v zmysle ustanovenia § 70 Zákonníka práce. V interpretácii ustanovenia § 70 Zákonníka práce prvostupňový súd zdôraznil, že dôvod okamžitého skončenia pracovného pomeru posudzoval nie len podľa jeho výslovného vyjadrenia (v pracovnoprávnom úkone), ale prihliadol aj na okolnosti, ktoré bezprostredne skončeniu pracovného pomeru predchádzali. Z nich nebolo medzi účastníkmi sporné, že dôvodom okamžitého skončenia pracovného pomeru bolo porušenie pracovnej disciplíny žalobcom, ktorý odmietol príkaz žalovanej 13. novembra 2008 navariť konzoly na plynové kúrenie v dielni. Takto ustálené skutkové vymedzenie dôvodu okamžitého skončenia pracovného pomeru považoval súd prvého stupňa za nezameniteľné s iným dôvodom. Vzhľadom na uvedené považoval okamžité skončenie pracovného pomeru z 13. novembra 2008 za platný pracovnoprávny právny úkon žalovaného a preto žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo 16. decembra 2009, sp.zn. 5 Co 372/2009 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru vykonané listom žalovanej z 30. novembra 2008 (správne 13. novembra 2008) je neplatné; zrušil rozsudok, pokiaľ ním bola zamietnutá žaloba o náhradu mzdy a vo výroku o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Rozhodnutie v zmeňujúcej časti odôvodnil tým, že dôvod uvedený v okamžitom skončení pracovného pomeru: „V dôsledku odmietnutia práce na priamy príkaz nadriadeného, v prítomnosti všetkých konateľov spoločnosti, ktorého ste sa dopustili v súvislosti s plnením pracovných úloh v prevádzke zamestnávateľa ...“ nie je skutkovo vymedzený tak, aby ho nebolo možné zameniť s iným dôvodom. Z takto formulovaného dôvodu nie sú zrejmé skutočné dôvody, ktoré viedli žalovanú k rozviazaniu pracovného pomeru so žalobcom. „Odmietnutie práce na priamy príkaz nadriadeného“ odvolací súd nepovažoval za dostatočne určitý, konkrétny, ani časovo vymedzený dôvod. Nemožno z neho zistiť, kedy a k akému konkrétnemu odmietnutiu práce žalobcom došlo, v čom spočíval príkaz nadriadeného a aká bola jeho obsahová náplň. Vo všeobecnej rovine je možné takto uvedený dôvod zameniť s akýmkoľvek iným porušením pracovnej disciplíny. Zdôraznil, že uvedený dôvod nie je možné dodatočne meniť ani dopĺňať v súdnom konaní na základe vykonaných dôkazov alebo vysvetlení, pretože podstatné skutočnosti a údaje

o porušení pracovnej disciplíny zamestnancom musia byť presne vymedzené v okamžitom skončení pracovného pomeru. Z dôvodu nedostatočného vymedzenia dôvodu okamžitého skončenia pracovného pomeru odvolací súd považoval skončenie pracovného pomeru so žalobcom za neplatné a preto rozsudok súdu prvého stupňa v tejto jeho (zamietajúcej) časti zmenil; vo zvyšnej zamietajúcej časti (o zamietnutí žaloby o náhradu mzdy a vo výroku o náhrade trov konania) odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcej časti podala žalovaná dovolanie z dôvodu, že rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej zmeňujúcej časti spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), navrhla zrušiť dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Nesúhlasila s právnym o záverom odvolacieho súdu v otázke neurčitosti skutkového vymedzenia dôvodu okamžitého skončenia pracovného pomeru v zmysle § 68 ods. 1 písm. b/ a § 70 Zákonníka práce. Mala za to, že z dôvodu uvedeného v okamžitom skončení pracovného pomeru z 13. novembra 2008 (v znení: „V dôsledku odmietnutia práce na priamy príkaz nadriadeného, v prítomnosti všetkých konateľov spoločností, ktorého ste sa dopustili v súvislosti s plnením pracovných úloh v prevádzke zamestnávateľa, ste porušili obzvlášť závažným spôsobom pracovnú disciplínu. Z tohto dôvodu s Vami okamžite končíme pracovný pomer podľa ust. § 68 ods. 1 písm. b/ ZP“) vyplýva, kto, kedy a akým spôsobom porušil pracovnú disciplínu, bez ďalšieho z neho možno vyvodiť v akom konkrétnom konaní žalobcu videla žalovaná dôvod pre okamžité skončenie pracovného pomeru, t.j. žalobca 13. novembra 2008 odmietol zhotoviť a navariť konzoly na plynové kúrenie v dielni, čo správne ozrejmil v dôvodoch rozhodnutia prvostupňový súd. Skutkové vymedzenie dôvodu okamžitého skončenia pracovného pomeru z 13. novembra 2008 je podľa dovolateľky konkrétne a nezameniteľné s iným zákonným dôvodom; pre konkretizáciu dôvodu stačí stručné uvedenie skutočností. Okamžité skončenie pracovného pomeru bolo vykonané v deň závažného porušenia pracovného pracovnej disciplíny; žalobcovi bolo zrejmé, ktoré porušenie pracovnej disciplíny sa mu vytýka.

Žalobca navrhol dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietnuť považujúc

rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu a z dôvodov vyplývajúcich z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody neposudzuje dovolací súd iba podľa toho ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

1. Vzhľadom na zákonnú povinnosť dovolacieho súdu (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Procesné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. dovolateľka nenamietala, ich výskyt v dovolacom konaní nevyšiel najavo.

2. So zreteľom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy,

či napadnuté rozhodnutie súdu nebolo vydané v konaní postihnutom tzv. inou vadou konania, zaoberal sa Najvyšší súd Slovenskej republiky aj otázkou, či konanie v danej veci nie je postihnuté procesnou vadou takejto povahy. Inou vadou konania (§ 241 ods. písm. b/ O.s.p.) je procesná vada, ktorá (na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p.), nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom vecná nesprávnosť rozhodnutia.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv

a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde, platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p. súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Z ustanovenia § 125 O.s.p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Z ustanovenia § 220 O.s.p. vyplýva, že odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 219), ani jeho zrušenie (§ 221 ods. 1).

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p. odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7.

Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O.s.p.).

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací

súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu dospel k záveru, že odvolací súd podľa uvedených zákonných ustanovení a zásad nepostupoval. Odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci vykonal akékoľvek dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa vychádzal zo skutkového záveru, že dôvod okamžitého skončenia pracovného pomeru nie je dostatočne určitý a konkrétny pre pochybnosti o obsahu príkazu nadriadeného a o obsahu odmietnutia práce žalobcom. Uvedené skutkové zistenia viedli odvolací súd k právnomu záveru o neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Ak sa však odvolací súd chcel odchyliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 3 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam dospel iba na základe tzv. „prehodnotenia“ dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Odvolací súd si tak nezadovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., (odvolací súd podľa § 214 ods. 2 O.s.p. vo veci rozhodol bez pojednávania dňa 16. decembra 2009) a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Pokiaľ dovolateľ namietal, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolateľom napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu nedávajú (vzhľadom na už spomenutú tzv. inú vadu konania) pre toto posúdenie dostatočný podklad.

Z uvedeného vyplýva, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). K takejto vade bol dovolací súd povinný prihliadnuť, i keď by nebola uplatnená ako dôvod prípustného dovolania (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v zmysle ustanovenia § 243b ods. 1 O.s.p.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. februára 2011

JUDr. Daniela Š v e c o v á , v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :
Hrčková Marta

Hrčková Marta